

Rekomendacijos politikos formuotojams

Dokumentas visų lygių politikos formuotojams, kurie priima politinius sprendimus ir taiko metodus užtikrinančius veiksmingą pedagoginę integraciją nuo priėmimo iki ugdymo

Turinys

Ivadas	3
Projekto tikslai	3
Partnerystė	3
Pagrindinės veiklos ir rezultatai	3
Metodologija	6
Politikos spragos	7
Politikos rekomendacijos	9
1. Visapusiškas požiūris į vaiką / požiūris, atitinkantis mokinio poreikius ir gebėjimus	9
2. Parama mokytojams	11
3. Bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais ir bendruomene	13
4. Mokinių socialiniai ir emociniai poreikiai, bendruomeniškumo ir lygybės pojūtis	15
5. Mokytojų kompetencijos	18
6. Mokinių mokymosi pasiekimai ir kalbinė parama	20
7. Tarpkultūrinis švietimas	23
Išvados	26
Literatūra	27
Internetinės svetainės	31

Šį projektą finansavo Europos Komisija. Europos Komisijos parama šio dokumento rengimui nereiškia, kad ji pritaria jo turiniui, kuris atspindi tik autorių požiūrį, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateiktos informacijos panaudojimą. Sutarties numeris: 621412-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN

© 2022 PASSAGE Project

Visos teisės saugomos. Jokia šio leidinio dalis negali būti atgaminama, kopijuojama ar perduodama bet kokia forma ar bet kokiomis elektroninėmis ar mechaninėmis priemonėmis, įskaitant fotokopijavimą, įrašymą ar bet kokią informacijos saugojimo ir paieškos sistemą, be autorių teisių savininkų leidimo. Šio leidinio turinį galima naudoti švietimo ir kitais nekomerciniais tikslais, jei kartu nurodomas šaltinis.

Įvadas

Remiantis projekto PASAŽAS veiklų įgyvendinimo rezultatais bei jų vertinimu, šiame dokumente pateikiamos politikos rekomendacijos visų lygių politikos formuotojams, siekiant užtikrinti, kad naujai atvykusiems migrantų ar pabėgėlių vaikams būtų suteikta pakankama parama pradedant mokytis mokykloje. Šio dokumento tikslas - padėti aukščiausiojo lygio ir mokyklų lygmens politikos formuotojams taikyti tokią politiką ir metodus, kuriais siekiama užtikrinti efektyvią pedagoginę integraciją nuo priėmimo iki mokymosi.

Šį dokumentą parengė visi projekto partneriai, o redagavo Kipro pedagoginis institutas (CPI), kuris yra projekto PASAŽAS šios veiklos koordinatorius. Politikos rekomendacijų dokumentas, kuriame pateikiama pedagoginės integracijos pradinėje ir vidurinėje mokykloje geroji patirtis, bus panaudotas nacionalinėje, regioninėje ir Europos politikoje bei direktyvose.

Projekto tikslai

Projekto PASAŽAS tikslas - kurti novatoriškas ir itin reikalingas metodikas, kurios užtikrintų, kad naujai atvykusiems migrantų ar pabėgėlių šeimų vaikams būtų suteikta pakankama parama pradedant lankyti mokyklą. PASAŽAS siekia skatinti įtraukijį mokymąsi ir kokybišką švietimą naujai atvykusiems mokiniams nuo pat ankstyvųjų integracijos proceso etapų, taikant dvejopą požiūrį, kuriame daugiausia dėmesio skiriama: (1) mokytojams suteikiant itin reikalingų priemonių ir išteklių, kurie įgalintų juos veiksmingiau spręsti sistemingus pedagoginius iššūkius, ir (2) kūrimui ir viešinimui pavyzdžių programos, pagal kurią dabartiniai ar buvę vietos mokyklų mokiniai gali padėti sėkmingai integruotis naujai atvykusiems mokiniams.

Partnerystė

Nuo 2021 m. sausio mėn. iki 2023 m. sausio mėn. vykdomas PASSAGE projektas yra bendras 7 organizacijų partnerių, atstovaujančių 6 ES šalims, darbas: Ljudska univerza Ptuj (LUP, Slovėnija - koordinatorius), Kipro pedagoginis institutas (Kipras), CESIE (Italija), Symplexis (Graikija), Socialinių inovacijų centras (CSI, Kipras), Casa do Professor (Portugalija) ir Jaunimo karjeros centras (JKC, Lietuva).

Pagrindinės veiklos ir rezultatai

ESAMŲ POREIKIŲ IR TAIKOMŲ PRAKTIKŲ NUSTATYMAS

Projekto PASAŽAS ekspertų atliktas nacionalinio ir ES lygmens pirminis tyrimas, kurio metu buvo nustatyti esami poreikiai ir praktika, sėkmingai išanalizavo esamą padėtį ir nustatė pagrindinius iššūkius, su kuriais susiduria mokyklų sistemos integruodamos naujai atvykusių migrantų ir pabėgėlių vaikus į ugdymo procesą. Šio plataus masto tyrimo, pagrįsto esama literatūra ir apklausomis, tikslinėmis grupėmis, internetinėmis apklausomis, atliktomis su mokytojais, suinteresuotosiomis šalimis ir politikos formuotojais, rezultatai paskelbti 6 nacionalinėse ataskaitose. Kiekviena šalis partnerė paskelbė savo šalies nacionalinės padėties ir trūkumų analizę / duomenų rinkimą ir analizę,

kurioje nustatytos esamos politikos spragos ir kliūtys bei geroji patirtis bei pedagoginiai sprendimai ir metodai kiekvienoje dalyvaujančioje šalyje (Italijoje, Portugalijoje, Lietuvoje, Graikijoje, Kipre ir Slovėnijoje).

Taip pat buvo paskelbtos ES PASAŽAS projekto ir tarptautinė ataskaitos, kuriose apibendrinta literatūros apie pedagoginius modelius ir administracines struktūras apžvalga, migrantų kilmės vaikų, patekusių į naują mokyklą, integracijos užtikrinimo praktika ir tikslinių grupių tyrimo duomenys. Ataskaitomis siekiama pateikti išsamią informaciją apie visų projekte dalyvaujančių šalių supratimo, žinių ir informuotumo lygį klausimais, susijusiais su naujai atvykusių mokinių integracija į ES švietimo sistemą.

GEBĖJIMŲ STIPRINIMAS IR MOKYMAI

Nuotolinis kursas mokytojams

Keturių modulių nuotolinis kursas "Kaip priimti mokinius migrantus ir pabėgėlius savo klasėje" parengtas įgyvendinant PASAŽAS projektą ir skirtas padėti mokytojams spręsti įvairovės problemas, valdyti tarpkultūrinį bendravimą, skatinti socialinę įtrauktį ir mokinių bei švietimo bendruomenės bendradarbiavimą. Naudojant įvairius šaltinius ir tyrimų rezultatus, trumpus vaizdo įrašus ir realius liudijimus, veiklas ir papildomą medžiagą, kurse siekiama mokytojus supažindinti su pedagoginiais metodais, kurie būtų naudingi priimant ir integruojant mokinius migrantus ir pabėgėlius. Internetinis kursas yra atviras ir pasiekiamas kiekvienam internetinėje platformoje (Moodle) PASAŽAS projekto interneto svetainėje: [project website](#)

Mokymų vadovas

Be nuotolinio mokymo kurso, Portugalijos pedagogikos ekspertai taip pat parengė 12 valandų trukmės mokymus "**Mentorystė ir vaidmenų modeliai**", kurių tikslas - suteikti mokytojams ir mokiniams galimybę būti "pavyzdžiu" naujai atvykusių mokinių migrantų ir pabėgėlių integracijos procese. PASAŽAS mentorystės modeliu bus siekiama padėti naujai atvykusiems mokiniams integruotis į kalbinį kontekstą ir mokyklos aplinką, stiprinti jų asmeninį, tarpasmeninį ir mokymosi tobulėjimą, kartu skatinant draugystę, dalijimąsi ir kultūrinius mainus. Mokymų vadovas yra atvirai pasiekiamas anglų ir partnerių nacionalinėmis kalbomis (slovėnų, graikų, italų, portugalų, lietuvių) projekto interneto svetainės priemonių skiltyje: [resources](#)

Pilotiniai mokymai

Norint supažindinti mokyklų darbuotojus ir vadovus su įtraukioju ugdymu ir dalyvavimą skatinančia aplinka, juos reikia apmokyti, kaip tinkamai vertinti ugdymo procesą, nustatyti kliūtis ir būtinius pokyčius. Jie taip pat privalo turėti prieigą prie priemonių, kurios padėtų jiems šiame procese.

PASAŽAS veiksmų aprašas gali tapti vadovu partneriams ir institucijoms, kurios siekia mokyti švietimo darbuotojus, kaip skatinti įtraukįjį ugdymą.

Šiame dokumente pateikiamos gairės ir būtinos pagalbinės priemonės, skirtos mokymo veiklų kūrimo, testavimo ir tobulinimo įgyvendinimui. Jame pateikiama išsami informacija apie strategiją ir veiksmų planą, kurį turi priimti visi projekto partneriai, susiję su mokymo priemonių kūrimu.

Partneriams ir švietimo institucijoms veiksmų aprašas gali būti naudojamas kaip rekomendacijos. Jame siūlomi paprasti žingsniai ir praktika, kurią reikia taikyti siekiant pokyčių mokyklos kultūriniame gyvenime ir geresnės mokinių migrantų integracijos. Vadovaudamiesi šiuo dokumentu, švietimo specialistai galės žingsnis po žingsnio sužinoti, kuri praktika yra veiksmingesnė, norint įdiegti naują, mokyklos personalui ir mokiniams priimtina planą, ir kaip visus įtraukti į šį procesą

PRIEMONIŲ RINKINYS

Priemonių rinkinys skirtas PASAŽAS projekto uždaviniams spręsti. Jis sukurtas siekiant padėti mokyklų mokytojams ir vadovams tobulinti profesinius įgūdžius socialinės įtraukties ugdymo srityje. Jis bus ypač vertingas specialistams, dirbantiems mokymo aplinkose priimančiose naujai atvykusius vaikus, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai ir siekiančioms taikyti visapusiškesnį požiūrį į vaiką, atsižvelgti į vaiko interesus. Pirmajame PASAŽAS projekto etape atliktos tyrimų analizės rezultatai parodė vaikų įtraukties modelius bei gerąsias ir blogąsias praktikas šiuolaikinėse Europos švietimo sistemose. Analizė parodė, kad mokyklų mokytojams ir vadovams dažniausiai trūksta reikiamų žinių ir išteklių, kaip elgtis vis įvairesnėje ir tarpkultūrinėje ugdymo aplinkoje. Šiuo priemonių rinkiniu siekiama pateikti gaires ir didinti mokyklų kompetenciją įtraukiojo mokymosi ir pedagoginės integracijos srityje, taip pat pabrėžiami septyni aspektai, į kuriuos mokyklų mokytojai ir vadovai turėtų sutelkti daugiau dėmesio, kad sužinotų, ką jie gali padaryti, kad padėtų naujiems mokiniams integruotis į mokyklų bendruomenes.

Metodologija

Įgyvendinant projektą buvo laikomasi konkrečios duomenų rinkimo iš visų partnerių metodikos, kuri buvo aprašyta projekte. Konkrečiau, kiekvienas partneris:

1. Nustatė tam tikras savo šalies politikos spragas
2. Surinko rekomendacijas iš mokytojų ; kiekvienas projekto partneris sutelkė dėmesį į vieną iš septynių modulių: 1. Visapusiškas požiūris į vaiką / požiūris, atitinkantis mokinio poreikius ir gebėjimus - Ljudska Univerza Ptuj 2. Pagalba mokytojams - CESIE 3. Bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais ir bendruomene - Kipro pedagoginis institutas 4. Mokinių socialiniai emociniai poreikiai ir bendruomeniškumo bei lygybės jausmas - Jaunimo karjeros centras 5. Mokytojų kompetencijos - Symplexis 6. Mokinių mokymosi pasiekimai ir kalbinė parama - Casa do Professor 7. Tarpkultūrinis ugdymas - Socialinių inovacijų centras).

3. Pateikė 15-20 mokytojų "Klausimyną apie mokytojų rekomendacijas politikos formuotojams", kad būtų galima susipažinti su mokytojų praktika ir patirtimi. Klausimyne mokytojų buvo prašoma įvertinti penkis teiginius / rekomendacijas dėl septynių pirmiau minėtų modulių.

2022 m. spalio mėn. Nikosijoje (Kipras) įvyko vienas iš projekto sklaidos renginių, kurį organizavo CSI CY. Jame dalyvavo mokyklų lygmens politikos formuotojai, diskutavę apie tai, kokių įgaliojimų reikia mokytojams, kad jie galėtų padėti integracijai ir įtraukčiai.

Kipro pedagoginis institutas, panaudojo projekto partnerių pateiktus duomenis ir kartu su jais parengė šį švietimo politikos rekomendacijų dokumentą. Siekdami padėti šio dokumento skaitytojams, kiekvieno paketo strategines rekomendacijas suskirstėme į dvi kategorijas: rekomendacijas aukščiausio lygio politikos formuotojams ir rekomendacijas mokyklų lygmens politikos formuotojams. Ši klasifikacija grindžiama dokumentu "Politikos dokumentas dėl migrantų kilmės mokinių integracijos į Kipro švietimo sistemą", kuriame kalbama apie mokinių migrantų švietimo politikos makro-, mezo- ir mikrolygmenis. Makrolygmuo susijęs su švietimo politika, išreikšta kiekvienos šalies oficialioje politikoje (aukščiausio lygio politikos formuotojai), mezolygmuo orientuotas į mokyklą ir individo bei visuomenės sąveiką mokyklos kontekste (mokyklos lygmens politikos formuotojai). Galiausiai mikrolygmuo siejamas su mokyklos klase ir mokytojų, mokinių bei tėvų sąveika ir santykiais (atsispindi visose rekomendacijose) (NESSE, 2008).

Politikos spragos

Projekto veiklų įgyvendinimo metu mokytojai nurodė politikos spragas, kurios neigiamai veikia migrantų arba pabėgėlių šeimų vaikų integraciją ir įtrauktį. Šiame skyriuje pateikiame surinktas ir susitemintas politikos spragas.

Svarbios pastabos: (1) politikos trūkumų sąrašas nėra baigtinis ir (2) kiekvienas paminėtas politikos trūkumas nebūtinai taikytinas visoms šalims partnerėms.

Naujai atvykusiems vaikams ir pabėgėliams nepakankamas paruošiamasis laikotarpis. Mokytojams labiau patiktų "šveicariškas" metodas, pagal kurį šis įvadinis arba parengiamasis laikotarpis trunka 1 metus. Jis turi būti skirtas tik kalbos įgūdžiams įgyti ir priimančiosios šalies kultūrai pažinti.

Pasenusios nacionalinės gairės. Mokytojai norėtų naujų ir atnaujintų gairių, kaip įtraukti naujai atvykusius vaikus į ugdymo procesą. Esamos gairės yra pasenusios. Naujos gairės turėtų būti parengtos atsižvelgiant į dabartinę padėtį ir į priimančiąsias šalis atvykstančių vaikų profilį. Turėtų būti surinkti ir aiškiai pateikti nauji ir novatoriški metodai.

Trūksta mokyklinių priemonių, tinkamų naujai atvykusių vaikų ir pabėgėlių integracijai. Inovatyvių priemonių ir vadovėlių, pritaikytų naujai atvykusiems vaikams ir pabėgėliams integruoti į

klases, trūkumas. Yra tik keletas pagrindinių dokumentų, kurie pasitarnauja kaip gairės, bet ne konkrečiam dėstomam dalykui (pavyzdžiui, gamtos mokslų, tokių kaip biologija, chemija ir kt. vadovėlis).

Mokytojų mokymų stoka. Kad galėtų atlikti savo vaidmenį, mokytojai turi pritaikyti mokymo metodus, priemones ir išteklius pagal naujai atvykusių mokinių poreikius ir išsilavinimą. Tačiau mokyklos retai aprūpina tokiomis priemonėmis, todėl mokytojams tenka jų ieškoti internete, dalyvauti seminaruose, kuriuos siūlo privatus sektorius, arba iš asmeninės patirties. Be to, dauguma PASAŽAS tikslinės grupės dalyvių teigė, kad studijų metu įgytų žinių nepakanka, todėl reikalingi papildomi mokymai, kad mokytojai įgytų naujų ir inovatyvių idėjų ir žinių. Mokytojai teigė, kad būtų naudinga, jei tokie mokymai, kaip PASAŽAS praktiniai seminarai, būtų rengiami kiekvienoje mokykloje visiems mokytojams, o ne tik tiems, kurie juose dalyvavo savo iniciatyva.

Vaiko skyrimas į tam tikrą klasę ir (arba) lygį atsižvelgiant į jo amžių, o ne gebėjimų lygį. Viena iš opiausių mokytojams kylančių problemų yra ta, kad naujai atvykę vaikai į tam tikrą klasę patenka atsižvelgiant į jų amžių, o ne į gebėjimų ir (arba) žinių lygį. Kai kurių mokomųjų dalykų žinių lygis yra nevienodas su priimančiosios mokyklos / šalies turimų žinių lygiu, ir tai yra didelis iššūkis mokytojui.

Migrantų ir pabėgėlių vaikams skirtos švietimo programos dažniausiai vykdomos šalies žemyninėje dalyje, todėl daug vaikų, gyvenančių priėmimo centruose salose ir provincijoje, neturi galimybės mokytis.

Nėra sistemingo ir nuoseklaus požiūrio į naujai atvykusių migrantų ir pabėgėlių vaikų integravimą į švietimo sistemą ir kalbos mokymąsi. Todėl atitinkamas paslaugas, pavyzdžiui, kalbos mokymosi, prireikus teikia savivaldybių ir nacionalinės valdžios institucijos, taip pat tarptautinės organizacijos bei nevyriausybinės organizacijos. Tačiau šios organizacijos teigia, kad valdžios institucijos retai kada įsiklauso į jų pasiūlymus. Kai kuriais atvejais klasėje mokosi daug mokinių ir jie neskirstomi į mažesnes grupes, taip pat taikomas nepakankamas valandų skaičius kalbų mokymuisi.

Dauguma neformaliojo ugdymo programų yra finansuojamos iš paramos fondų, todėl įgyvendinamos tik ribotą laiką. Dažniausiai siūlomos paslaugos ir programos yra subsidijuojamos arba finansuojamos rėmėjų, todėl jose siūlomi tik trumpalaikiai sprendimai. Todėl sustiprėja nuoseklios integracijos strategijos trūkumo problema.

Lack of bottom-up pedagogical integration approaches. Although teachers' proposals are usually heard by school administrations, the top-down approach of the state in terms of strategy setting prevents these proposals from reaching the higher levels of administration. This means that valuable feedback and suggestions from people who are active in the field, such as teachers, and have daily contact with newly arrived children with migrant backgrounds is not considered.

Nepakankamas "iš apačios į viršų" pedagoginės integracijos metodų taikymas. Nors mokytojų pasiūlymus paprastai išgirsta mokyklų administracijos, dėl valstybės požiūrio "iš viršaus į apačią" nustatant strategijas šie pasiūlymai nepasiekia aukštesnių administracijos lygių. Tai reiškia, kad neatsižvelgiama į vertingą grįžtamąjį ryšį ir pasiūlymus, kuriuos teikia šioje srityje aktyviai dirbantys žmonės, pavyzdžiui, mokytojai, kasdien bendraujantys su naujai atvykusiais migrantų vaikais.

Rekomendacijos politikos formuotojams

1. Visapusiškas požiūris į vaiką - požiūris, kuris atitinka mokinio poreikius ir gebėjimus

AUTORIUS: DAVID RIHTARIČ, LJUDSKA UNIVERZA, PTUJ

Mokytojams ypač svarbu mokykloje sukurti fiziškai ir emociškai saugią, įdomią, rūpestingą aplinką vaikams. Todėl jie turi omenyje visapusišką požiūrį į vaiką, nes 91 proc. apklaustų mokytojų šiuos aspektus pažymėjo kaip jiems labai svarbius ir nė vienas nepažymėjo, kad jie visai nesvarbūs. Mokytojai žino šiuolaikinių mokinių poreikius ir juos tinkamai puoselėja individualizuodami mokymąsi.

REKOMENDACIJOS AUKŠČIAUSIO LYGIO POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Visapusiško požiūrio į vaiką pripažinimas kaip Europos strategijos, skirtos vaikų gerovei skatinti, dalis.

Daugelyje Šiaurės Amerikos šalių taikomas visapusiško požiūrio į vaiką metodas, kuris yra įtrauktas į jų mokymo programas. Todėl tai galėtų būti įtraukta į nacionalines gaires ir įgyvendinta mokyklose, kad patobulinti mokyklos aplinką.

Į vaiką orientuoto požiūrio ir mokytojų kompetencijų tobulinimo iniciatyvų skatinimas bendradarbiaujant tarptautiniu mastu

Būtų labai naudinga, jei mokytojai dalyvautų Europos apskritojo stalo diskusijose ir kituose mokytojų, dirbančių su migrantų ir pabėgėlių vaikais, susitikimuose. Bendradarbiavimas Europos Sąjungos lygmeniu tampa vis svarbesnis, todėl jis gali būti naudingas visoms pusėms. Didesnis dėmesys šiuo klausimu galėtų prisidėti prie to, kad tarptautiniu lygmeniu būtų labiau įtvirtintas visuminio požiūrio į vaiko asmenybę principas

Europos Sąjungos lėšų paskirstymas švietimo sektoriuje

Reikia skirti daugiau lėšų pradinių ir vidurinių mokyklų mokytojams, dalyvaujantiems integruojant atvykėlius. Nacionalinėms mokyklų sistemoms reikia naujų novatoriškų metodų, pavyzdžiui, kaip visuminio požiūrio į vaiką (angl. whole child approach), kurie suteiktų mokytojams reikiamų įgūdžių veiksmingiau įtraukti migrantų ir pabėgėlių vaikus. Europos gairės ir vienerių metų bandomoji programa, kaip taikyti visuminio požiūrio į vaiką metodą. Reikėtų šiek tiek daugiau informacijos iš Europos šalių, kurios jau yra sukūrusios sistemą, pagal kurią mokyklų programose įgyvendinamas

visuminio požiūrio į vaiką principas. Mokykloms būtų naudinga vienerių metų bandomoji programa, o po to mokykla galėtų ją įvertinti ir nuspręsti, ar šis metodas tinka jos aplinkai.

REKOMENDACIJOS MOKYKLŲ LYGMENS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Mokyklų vadovai turėtų skatinti mokytojus taikyti visuminį požiūrį į vaiką ir taip praturtinti mokyklos darbo metodus

Nepriklausomai nuo nacionalinių nuostatų ir įstatymų, mokyklų vadovai galėtų skatinti mokykloje taikyti visapusišką požiūrį į vaiką. Tačiau tiesa ir tai, kad mokytojai jau naudoja kai kuriuos visapusiško požiūrio į vaiką principų aspektus. O tai patvirtina, kad šis požiūris yra tikrai veiksmingas, nes jau yra ugdymo proceso dalis.

Skatinti mokytojus dalyvauti tarptautiniuose projektuose, kurie grindžiami visapusiško vaiko ugdymo principu

Europos iniciatyvos ir projektai yra ypač veiksmingas būdas įgyti reikiamų įgūdžių ir susidaryti platesnį tarptautinio bendradarbiavimo vaizdą. Mokyklų politikos formuotojai turėtų skatinti sprendimų priėmėjus investuoti daugiau lėšų į švietimo ir su mokyklomis susijusią politiką, apimančią visuminio požiūrio į vaiko asmenybę principą. Mokyklų direktoriai galėtų sudaryti mokytojų ir mokyklos darbuotojų grupę, kuri galėtų rašyti pasiūlymus ir teikti paraiškas įvairioms programoms.

Naujų įgūdžių, kaip mokykloje taikyti visapusiško požiūrio į vaiką metodą, įgijimas.

Mokyklų darbuotojai galėtų būti papildomai mokomi, kaip taikyti visapusiško požiūrio į vaiką metodą. Šie užsiėmimai turėtų būti įtraukti į oficialias mokytojų darbo valandas, nes daugelis mokytojų išreiškė tokių mokymų poreikį, tačiau jiems trūksta laiko naudoti tarptautinių projektų sukurtas inovatyvias priemones ir metodus. Yra daug gerai parengtų projektų, priemonių ir novatoriškų metodų, tačiau į juos kartais neatsižvelgiama. Mokyklų politikos formuotojai turėtų pagalvoti, kaip surinkti šią informaciją, kaip ją pateikti ir įtraukti į savo kasdienį darbą.

Taikyti kompleksinį požiūrį, kuris apimtų visus mokyklų specialistus

Mokyklos galėtų suburti mažesnę darbuotojų, turinčių įvairių kompetencijų, komandą, kuri padėtų naujai atvykusiems vaikams mokyklose. Ši specialistų komanda galėtų būti papildomai apmokyta, kaip taikyti visapusiško požiūrio į vaiką metodą ir pritaikyti jį prie konkrečių poreikių. Tai leistų jiems su kiekvienu naujai atvykusiui mokiniu elgtis individualiai ir padėti bei paremti jį tose srityse, kuriose jam labiausiai reikia pagalbos.

2. Pagalba mokytojams

AUTORAI: FRANCESCA BARBINO IR IRENE PIZZO, CESIE

Parama mokytojams švietimo sistemoje yra labai svarbi kuriant įtraukią mokyklą, kurioje skatinama įvairovė ir atsižvelgiama į ją, šalinamos mokymosi ir bendradarbiavimo kliūtys: šiuo požiūriu mokytojai laikomi kompetetingais pokyčių vykdytojais, kurie dalijasi vertybėmis, žiniomis ir nuostatomis, leidžiančiomis kiekvienam mokiniui pasiekti sėkmę.

REKOMENDACIJOS AUKŠČIAUSIO LYGIO POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Skatinti mokytojų mokymo ir mokymosi galimybes

Labai svarbu užtikrinti, kad instituciniu lygmeniu būtų vykdomos nuolatinio mokytojų rengimo programos, kurios suteiktų mokytojams, kaip pokyčių iniciatoriams, reikiamų profesinių įgūdžių, informacijos ir žinių, taip pat padėtų tinkamai nustatyti ankstesnę mokinių patirtį ir įgūdžius. Naudodamiesi mokymo ir mokymosi galimybėmis, mokytojai motyvuojami ir gali lengviau nustatyti mokinių poreikius ir atitinkamai pritaikyti sprendimus, padedant visai mokyklos bendruomenei. Mokymai gali būti organizuojami pačioje mokykloje arba plačiau tarp skirtingų mokyklų ir išduodami kvalifikacijos kėlimo pažymėjimai.

Sukurti tarptautinį ir nacionalinį įtraukties skatinimo mokyklose tinklą

Vietos, nacionaliniu ar tarptautiniu lygmeniu dirbantiems politikos formuotojams taip pat svarbu žinoti apie įvairius "sąjungininkus", dirbančius už mokyklų ribų. Todėl rekomenduojama sudaryti nepriklausomų institucijų, organizacijų ar suinteresuotųjų subjektų, kurie gali konkrečiai įsipareigoti ir padėti kurti įtrauktesnes mokyklas, sąrašą. Yra daug galimybių ir projektų, kuriais siekiama kurti įtraukią visuomenę, pradedant mokyklomis.

Skatinti visos mokyklos požiūrio taikymą

Visos mokyklos požiūris apima visą mokyklos bendruomenę, įskaitant vadovus, mokytojus, mokyklos darbuotojus ir mokinių šeimas. Taikant *visos mokyklos požiūrį*, reikia bendradarbiauti su visomis suinteresuotomis šalimis, kurios turi savo atsakomybes ir įsipareigojimus. Laikantis bendradarbiavimo požiūrio ir kuriant atvirą erdvę diskusijoms, visa mokyklos bendruomenė gali turėti galimybę dalytis savo poreikiais ir idėjomis dėl sprendimo būdų. Ypač galimybė įtraukti šeimas ir (arba) mokytojus ir suteikti jiems galimybę aktyviai dalyvauti integracijos procese yra veiksmingas metodas siekiant geresnės integracijos ir suteikia veiksmingą paramą mokytojams.

Skatinti ir kurti diskusijų erdves mokytojams

Turėtų būti skatinama diskusijų galimybė įvairiuose etapuose. Mokytojams keičiantis informacija tarp mokytojų kiekvienoje mokykloje, taip pat bendradarbiaujant tarp mokyklų vietos, nacionaliniu ir net tarptautiniu lygmeniu, mokytojams bus suteikta daugiau galimybių geriau apibūdinti kiekvienos klasės / mokyklos aplinką ir kurti veiksmingas strategijas, leidžiančias siekti įtraukties. Mokytojams taip pat būtų naudinga daugiau laiko skirti susitikimams su tėvais ir šeimomis, kad pagerintų įtrauktį į ugdymo procesą.

REKOMENDACIJOS MOKYKLŲ LYGMENS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Sukurti mokyklos įtraukties strategiją, kurioje dalyvautų visa mokyklos bendruomenė

Mokyklos vadovai, darbuotojai ir mokinių tėvai turėtų dirbti kartu, kad nustatytų tinkamą strategiją, kurią mokykla turi įgyvendinti, kad užtikrintų įtrauktį. Ši strategija bus naudinga visiems mokiniams: jie galės jaustis saugūs, priimti, gerbiami ir pasitikintys savimi, nes į jų poreikius bus įsiklausoma ir atsižvelgiama. Be to, ji suteiks galimybę sukurti įtraukią aplinką, leidžiančią visoms klasėms tapti saugia ir sveika mokymosi vieta, kurioje mokiniai turi vienodas galimybes įgyti mokymosi patirties ir dalytis bendruomeniškumo jausmu. Mokiniai, kurie mokomi pritaikytais metodais, strategijomis ir priemonėmis, yra labiau motyvuoti mokytis, tiki savo gebėjimais mokytis ir apskritai įgyja daugiau pasitikėjimo savimi.

Sukurti pagalbos mokytojui arba mokytojo padėjėjo pareigybę

Šios pareigos galėtų suteikti daugiau laiko ne tik padedant mokiniams klasėje, bet ir skiriant dėmesį neformaliai veiklai ar teikiant individualią pagalbą, kad mokiniai galėtų įsitraukti į klasės veiklas. Mokytojo padėjėjas taip pat gali turėti galimybę palaikyti tiesioginį ryšį su mokinių šeimomis.

Sukurti komunikacijos planą, specialiai skirtą įtraukčiai

Kai mokykla priima strategiją, kaip spręsti įtraukties užtikrinimą bendradarbiaujant, ji taip pat turi parengti dalyvaujančių šalių bendravimo strategiją. Tai galėtų apimti priemones ir patarimus dėl laiko planavimo ir aptariamų temų, gaires dėl mokykloje esančių kanalų, kuriais galima bendrauti įvairiais lygmenimis, įskaitant bendravimą su šeimomis ir (arba) auklėtojais, taip pat grįžtamojo ryšio ir rekomendacijų rinkimo sistemą.

Sudaryti partnerių sąrašą vietos lygmeniu

Mokytojams, atsakingiems už naujai atvykusių mokinių migrantų įtraukimą į mokyklą, taip pat visai mokyklos bendruomenei būtų naudinga sudaryti esamų išorės tarnybų, dirbančių šia tema vietos lygmeniu, sąrašą. Šis sąrašas galėtų būti organizacijų ir paslaugų, teikiančių paramą migrantų bendruomenėms, kaip pavyzdžiui, kalbų kursai, sąrašas.

Remti profesinio tobulėjimo galimybes

Mokytojams tenka pagrindinis vaidmuo užtikrinant migrantų mokinių integraciją mokyklose. Tikėtina, kad mokytojai prisiims didžiąją dalį kasdinių pastangų skatinti įvairovę klasėje. Mokyklos turėtų pasiūlyti mokytojams priemones profesiniam tobulėjimui, kad padėtų jiems sėkmingai priimti iššūkius ir pasinaudoti esamomis galimybėmis.

3. Bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais ir bendruomene

AUTORIAI: PANAGIOTIS SAVVA, PHD IR MARIA PITZIOLI, MA

Tėvų dalyvavimas tiek šeimoje tiek ir mokykloje gali suteikti ilgalaikės naudos vaikams nuo ankstyvosios vaikystės iki suaugusiojo gyvenimo. Tėvų dalyvavimas vaikų mokymosi procese yra glaudžiai susijęs su vaikų socialine ir emocine raida, skaitymo įgūdžiais ir mokymosi sėkme, mokinių įsitraukimu ir pomėgiu skaityti, vidurinės mokyklos baigimu ir prisitaikymu visuomenėje. Vietinė bendruomenė taip pat atlieka labai svarbų vaidmenį ugdant vaikus ir dažnai veikia kaip papildoma parama tėvams kuriant saugią kaimynystę ir sveiką mokymosi aplinką savo vaikams.

REKOMENDACIJOS AUKŠČIAUSIO LYGIO POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Stiprinti mokyklų, tėvų ir bendruomenių bendravimą ir bendradarbiavimą, kad būtų skatinama lygybė švietimo srityje

Turėtų būti parengta konkreti strategija, kuri užtikrintų, kad mokyklos galėtų įtraukti tėvus į procesą taip, kad jis būtų prasmingas ir skatintų vaikų pasiekimų pažangą. Galimos strategijos gairės: teikti informaciją pagrindinėmis imigrantų kalbomis ir skleisti ją interneto portale bei konsultuoti asmeniškai; paskirti namų ir mokyklos ryšių palaikymo koordinatorius, kurie palengvintų mokytojų, šeimų ir bendruomenių bendravimą; užtikrinti, kad mokyklos parengtų tėvų dalyvavimo planus; rengti

mokytojams ir mokyklų vadovams mokymus apie partnerystės su tėvais ir bendruomenėmis kūrimą. Mokyklų administracijos taip pat turi daugiau dėmesio skirti veiksmingai partnerystei su visais tėvais.

Stiprinti bendradarbiavimą tarp bendruomenės, tėvų, vietos valdžios institucijų, organizacijų, savanorių, socialinių darbuotojų bei psichologų

Suteikite galimybę naujai atvykusių vaikų tėvams lankyti kalbos pamokas toje pačioje mokykloje, kurią lanko jų vaikai. Papildomas kalbų mokymasis ir kita švietimo pagalba gali būti įgyvendinama per neformalųjį ir savaiminį mokymąsi. Partneriai gali atlikti svarbų vaidmenį teikiant atitinkamas paslaugas ir jų paslaugos turėtų būti sistemingesnės. Tačiau patartina aiškiai apibrėžti vaidmenis ir užduotis, kad būtų išvengta prieštaringos mokinių ugdymo aplinkos. Partneriai kartais gali lengviau susisiekti su naujai atvykusių vaikų globėjais ir šeimomis, o tai gali būti labai svarbu siekiant užtikrinti veiksmingą švietimo pagalbą. Atsižvelgiant į vietos specifiką, labai svarbu nustatyti įvairias suinteresuotuosias šalis ir su jomis bendradarbiauti. Išorės partneriai gali būti socialiniai darbuotojai, jaunimo tarnybos ir organizacijos, psichologai, terapeutai (logopedai ir kalbos specialistai), vaiko teisių apsaugos tarnybos, tarpkultūriniai tarpininkai, migrantų asociacijos, nevyriausybinės ir kitos sporto, kultūros, aplinkosaugos ir kitų sektorių organizacijos, taip pat vietos įmonės.

Stiprinti partnerystę su kitais sektoriais, kad būtų užtikrinta mokinių gerovė šiuolaikiniame skaitmeniniame pasaulyje

Mokinių gerovės užtikrinimas skaitmeniniame pasaulyje reiškia, kad iš mokyklų vis dažniau tikimasi, jog jos bendradarbiaus su kitomis suinteresuotosiomis šalimis. Tai ne tik tėvai ir šeimos, bet ir sveikatos priežiūros specialistai, psichologai bei teisėsaugos institucijos. Vis dažniau tarp jų įtraukiami ir skaitmeninių technologijų ekspertai, kibernetinio saugumo specialistai ir programuotojai. Sudėtingas uždavinys - kurti ir palaikyti partnerystę su tokiais įvairiais dalyviais, iš kurių kai kurie (pavyzdžiui, privačiojo sektoriaus atstovai) turi skirtingus tikslus ir uždavinius. Nors istoriškai daugelyje valstybių viešojo ir privataus sektorių partnerystė yra ribota, dėl skaitmeninių technologijų kaitos greičio būtina jungtis prie šio sektoriaus (kurio didžioji dalis sutelkta privačiose technologijų įmonėse) patirties.

REKOMENDACIJOS MOKYKLŲ LYGMENS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Skatinti sėkmingą abipusį bendravimą

Mokykla turėtų skatinti gerą abipusį šeimos ir mokyklos bendravimą, kuris būtinas mokinių sėkmei. Šiuose susitikimuose turėtų padėti vertėjai ir (arba) kultūriškai parengti socialiniai darbuotojai. Nenuostabu, kad tyrimai rodo, jog kuo labiau tėvai ir mokytojai tarpusavyje dalijasi svarbia informacija apie mokinį, tuo geriau abi pusės gali padėti mokiniui siekti mokymosi rezultatų. Abipusio bendravimo

galimybės - tai tėvų susirinkimai, šeimos ir mokytojų organizacijos arba mokyklos bendruomenės tarybos, kas savaitę ar kas mėnesį į namus siunčiami mokinių darbų aplankai, kad tėvai galėtų juos peržiūrėti ir pakomentuoti, telefono skambučiai, elektroninis paštas arba mokyklos interneto svetainė.

Tobulinti komunikacijos strategijas

Keičiantis visuomenei, veiksmingo bendravimo tarp mokyklos ir šeimos kūrimas tapo vis sudėtingesnis. Didelė šeimų įvairovė reiškia, kad neįmanoma pasikliauti tik vienu bendravimo metodu, kuris pasiektų visus namus su tam tikra žinia. Labai svarbu, kad į bendrą planą būtų įtrauktos įvairios strategijos, pritaikytos prie šeimų poreikių ir jų užimtumo grafiko. Bendravimo strategijos galėtų apimti mokyklos bendravimo su tėvais formų vertimą į mokinių migrantų gimtąsias kalbas, asmeninį bendravimą, apsilankymus namuose (jei taikoma), skambučius telefonu ir mokymo programų pristatymus arba atvirų durų dienas, kurios yra veiksmingiausia bendravimo forma ir gali būti viena iš dažniausia paplitusių. Kitos svarstytinios strategijos: tėvų naujienlaiškiai, skelbimai vietos laikraščiuose, kasmetinės senelių arba "ypatingų asmenų" dienos, švietimo reikalų valdybos atstovo spaudai arba už komunikaciją atsakingo asmens dalyvavimas tėvų komitetų susirinkimuose, informacija apie namų darbų atlikimą, kasmetinės ekskursijų organizavimo dienos, skelbimai mokyklos interneto svetainė, seminarai tėvams, komunikacija, orientuota ne tik į tėvus, bet ir į mamas.

Maloniai nustebsite tėvus

Tėvai nėra įpratę iš mokytojų girdėti pozityvių komentarų apie savo vaikus, ypač kai skambina telefonu iš mokyklos. Mokyklos ir tėvų bendravimą gerina asmenišką pozityvų mokytojų ir tėvų bendravimas telefonu. Atminkite, kad kai skambinant telefonu iš mokyklos perduodamos geros naujienos, atmosfera tarp namų ir mokyklos pagerėja. Skambindami tėvams ir norėdami pasidalyti teigiama informacija, būkite pasirengę, kad jie kalbės nustebę - maloniai nustebę.

4. Mokinių socialiniai ir emociniai poreikiai, bendruomeniškumo ir lygybės pojūtis

AUTORIUS: Z. BALTRENIENE, JAUNIMO KARJEROS CENTRAS

Socialinis ir emocinis ugdymas yra saugaus ir pozityvaus mokymosi pagrindas, gerinantis mokinių gebėjimą sėkmingai mokytis, siekti karjeros ir laimingai gyventi. Psichikos ligų aljanso (Alliance on Mental Illness) duomenimis, vaikai pasakoja apie gerokai padidėjusį stresą, nerimą, izoliaciją, vienatvę ir sielvartą. Vaikams svarbu formuoti socialinius / emocinius įgūdžius, kad sustiprėtų pozityvesnis požiūris į save, kitus. Didėtų jų savarankiškumas, pasitikėjimas savimi, atkaklumas, empatija, ryšys ir

įsipareigojimas mokyklai, tikslo siekimas, pozityvesnis socialinis elgesys ir santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais.

REKOMENDACIJOS AUKŠČIAUSIO LYGIO POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Skatinti ir remti tarptautinį mokyklų bendradarbiavimą

Mokyklų vadovai ir mokytojai pokalbiuose ir mokymuose, vykusiuose įgyvendinant PASAŽAS projektą, pabrėžė, kad tarptautinis bendradarbiavimas padeda mokytojams tobulinti profesinę kvalifikaciją, naudotis mokymo priemonėmis ir dalytis patirtimi. Deja, dėl ribotų finansinių išteklių tik keletas mokyklų gali sau tai leisti. Jie nurodė, kad būtų ypač naudinga, jei mokytojai galėtų dalyvauti Europos šalių forumuose ir dalytis patirtimi, kaip dirbama klasėje, kurioje vyrauja tarpkultūrinė aplinka, ir stiprinti mokinių socialinius ir (arba) emocinius poreikius tarptautiniu lygmeniu.

Remti mokymo priemonių, skirtų socialinių ir emocinių poreikių gerinimui bei lygybės užtikrinimui, kūrimą ir leidybą

Mokytojams labai reikalingos kokybiškos, tarpusavyje derančios švietimo priemonės ir įrankiai, kurie padėtų imigrantų ir pabėgėlių vaikams spręsti socialinius, emocinius ir lygybės klausimus. Daugelis mokytojų neturi pakankamų užsienio kalbos įgūdžių ir negali lengvai naudotis interneto šaltiniais. Jiems reikia naujausių inovatyvių metodų ir jie siūlo skirti daugiau lėšų mokymo priemonių kūrimui ir leidybai.

Mokytojų rengimo institucijos turi pritaikyti mokytojų rengimo programas prie naujų iššūkių ir poreikių, susijusių su darbu įvairialypėse klasėse

During the focus group meetings, teachers pointed out that their preschool university training did not provide them with the necessary skills and knowledge to deal with socio-emotional and equity issues in an intercultural environment. Attention in higher education should be given to the fields of fostering socio-emotional learning in education and discussing conceptual and methodological issues related to culturally sensitive assessment.

Tikslinių grupių susitikimų metu mokytojai nurodė, kad jų universitetinės studijos nesuteikė reikiamų įgūdžių ir žinių, kaip spręsti socialinius ir emocinius bei teisingumo klausimus tarpkultūrinėje aplinkoje. Aukštosiose mokyklose reikėtų atkreipti dėmesį į socialinio ir emocinio mokymosi ugdymo sritis ir aptarti konceptualius ir metodologinius klausimus, susijusius su kultūriškai jautriu ugdymu.

Remti švietimo NVO, kurios skatina aktyvų mokymąsi ir siūlo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo galimybes

Mokytojai pabrėžė, kad NVO siūlo aktualius, atnaujintus mokymus ir teikia tinkamą mokomąją medžiagą, tačiau kursai dažniausiai yra mokami, todėl mokytojai turi susimokėti arba mokyklos gali pasiūlyti finansavimą. Buvo rekomenduota NVO skirti ES paramos lėšų, kad mokyklos galėtų užsisakyti reikiamus mokymus ir įgyti reikiamų įgūdžių bei kompetencijų.

Koreguoti valstybinės kalbos mokymosi politiką, skirtą mokiniams migrantams

Kalba yra viena iš esminių socializacijos priemonių, esminis socialinės interakcijos raktas. Atsižvelgiant į tai, antrosios kalbos mokymosi kompetencijos ugdymą turėtų palengvinti besimokančiųjų dalyvavimas kultūrinėje, kalbinėje ir istoriškai susiformavusioje aplinkoje, pavyzdžiui, šeimos gyvenime ar bendravime su bendraamžių grupe, taip pat institucinėje aplinkoje, pavyzdžiui, mokykloje, organizuojamose sporto ir kūrybinėse veiklose. Švietimo ministerija turi pritaikyti valstybinės kalbos kaip užsienio kalbos mokymąsi prie dabarties aplinkybių ir parengti antrosios kalbos programą, kurios tikslas - suteikti mokiniams socialinių ir emocinių įgūdžių, kad būtų lengviau sėkmingai mokytis.

REKOMENDACIJOS MOKYKLŲ LYGMENS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Aiškinti dalijimosi gerąja patirtimi ir bendradarbiavimo tinklų kūrimo svarbą

Visos apklaustos suinteresuotos šalys pabrėžė, kad svarbiausia politika, galinti užtikrinti veiksmingą migrantų įtrauktį, yra partnerystės tinklų kūrimas vietos lygmeniu. Nuolatinis mokytojų, aplinkinių institucijų ir politikos formuotojų tarpusavio bendradarbiavimas ir keitimasis informacija dažnai yra svarbesnis nei išteklių, kad būtų galima susidoroti su besikeičiančia socialine ir emocine aplinka. Mokyklų vadovai turėtų skatinti bendruomenės teikiamą edukacinę pagalbą, kurti atvirą aplinką ir kurti mokyklų tinklus, kad būtų galima keistis informacija ir bendrauti.

Remti socialinius ir kultūrinius tarpininkus (mediatorius)

Per pastaruosius dešimtmečius labai padaugėjo mokinių, kurie kalba ne valstybine kalba. Dėl didėjančio dvikalbių mokinių skaičiaus visiems mokytojams būtina išmokti kompetentingai juos mokyti, todėl nemažai mokytojų turi nedidelę patirtį, kaip dirbti su tokiais mokiniais, arba jos visai neturi. Mokyklų vadovai turėtų padėti mokytojams užmegzti ryšius su mokiniais pasitelkiant sociokultūrinius tarpininkus. Mokyklų administracija turi ieškoti sociokultūrinių tarpininkų tarp kalbų

mokytojų, į pensiją išėjusių mokytojų, jų kolegų ne specialistų, universiteto ar vidurinės mokyklos studentų ir net imigrantų šeimos narių. Tarpininkai gali padėti prasmingai ir konstruktyviai sujungti dvi sritis: mokinių gyvenimą namuose ir mokykloje.

Skatinti bendradarbiavimą su šeimomis

Socialiniam ir emociniam vystymuisi įtakos turi ir reali mokinio padėtis, pavyzdžiui, jo pareigos už mokyklos ribų ar finansiniai ištekliai. Bendradarbiavimas su šeimomis yra svarbus veiksnys siekiant suvokti kultūrinius skirtumus, suprasti vaiko sunkumus ir į juos tinkamai reaguoti. Todėl svarbu sukurti globos ir konsultacijų modelį, kuris apimtų nuolatinį dalijimąsi žiniomis, patirtimi ir suteiktą paramą. Pagal šį modelį galima spręsti tokius klausimus, kaip sėkmė ugdymo procese, vertėjų poreikis, kitų specialistų poreikiai. Bendraudami su migrantų šeimomis mokytojai taip pat pamatys, kaip tėvai migrantai gali suprasti vaiko sunkumus ir į juos reaguoti.

Užtikrinti nuolatinę paramą socialiniam ir kultūriniam švietimui

Labai svarbu, kad mokyklos administracija remtų sociokultūrinį ugdymą, įtraukiant įvairias suinteresuotas šalis, pavyzdžiui, mokytojus, švietimo darbuotojus, vietos valdžios institucijas, vaikus, šeimas ir tėvų organizacijas. Mokyklų vadovai turėtų remti tokius veiksmus, kaip bendruomenės telkimo kampanijos dėl teisės į švietimą visiems, bendradarbiavimas su vietos žiniasklaida, rengiant įtraukias žiniasklaidos programas, ir periodiniai apsilankymai namuose, siekiant įtikinti tėvus remti savo vaikų mokymąsi mokykloje. Jie turėtų skatinti mokytojus pritari įvairovei ir ją vertinti bei padėti jiems vykdyti įtraukią mokymo praktiką, pavyzdžiui, bendraamžių mentorystę, vaidmenų modeliavimą, komandinę socialinę veiklą, kuri mokyklą padarytų draugiškesnę visiems.

5. Mokytojų kompetencijos

AUTORIUS: GRIGORIS CHRYSIKOS, SYMPLEXIS

Per pastaruosius kelerius metus dėl karų Artimuosiuose Rytuose ir Ukrainoje smarkiai padaugėjo trečiųjų šalių piliečių, ieškančių saugumo ES. Tarp jų nemažai yra vaikų, todėl priimančiųjų šalių mokyklose keičiasi situacija, kuriamos tarpkultūrinės klasės. Mokytojai turės prisitaikyti prie šių pokyčių, kurdami palankią ir įtraukią ugdymo aplinką, kuri taptų prieglobsčiu naujai atvykusiems vaikams ir suteiktų jiems tinkamų įgūdžių, padėsiančių integruotis naujoje aplinkoje. Tačiau, kad galėtų atlikti šį vaidmenį, daugeliu atvejų jie neturi nei reikiamų išteklių, nei yra tinkamai pasirengę.

REKOMENDACIJOS AUKŠČIAUSIO LYGIO POLITIKOS
FORMUOTOJAMS

Gerinti pagrindinį mokytojų rengimą atsižvelgiant į įvairialypės klasės poreikius

PASAŽAS projekte dalyvaujantys tikslinės grupės mokytojai teigė, kad pagrindinės studijos nesuteikė reikalingų žinių, kad jie galėtų patenkinti įvairialypės klasės poreikius. Iš tiesų, remiantis Migrančių integracijos politikos rodikliais, daugumoje šalių nereikalaujama, kad į mokytojų rengimą būtų įtrauktas tarpkultūrinis ugdymas, o jei jis įtraukiamas, tai dažniausiai jam neskiriamas tinkamas dėmesys ir mokytojai nėra tinkamai parengti. Todėl tarpkultūrinis ugdymas ir įvairovė turėtų būti neatsiejama pagrindinio mokytojų rengimo dalis ir apimti tokius elementus kaip kultūrinės įvairovės žinios, tarpkultūrinis bendravimas, įtraukios mokymo programos kūrimas ir kt.

Skatinti nuolatinį mokytojų profesinį tobulėjimą

Švietimo aplinka yra dinamiška ir nuolat kinta. Todėl mokytojai turi nuolat tobulinti savo mokymo metodus ir praktiką, kad įveiktų naujus iššūkius, kuriuos kelia įvairialypė mokykla, o tai reiškia, kad jie turi išsiugdyti mokymosi visą gyvenimą mąstyseną. Tačiau šį požiūrį turėtų palaikyti ir valstybės institucijos, pasitelkdamos lengvai prieinamas mokymo programas, seminarus, praktinius užsiėmimus ir t. t., siekiant nuolatinio profesinio tobulėjimo. Kartu turėtų būti numatytos paskatos dalyvauti šiose programose.

Aprūpinti mokytojus aukštos kokybės metodinėmis priemonėmis

Kaip buvo minėta anksčiau, mokytojai turi nuolat pritaikyti ir taikyti naujas inovatyvias ugdymo idėjas ir metodus. Tačiau tam reikia švietimo išteklių ir priemonių, kurios mokytojams nėra lengvai pasiekiamos. Mokytojai jų ieško internete, privačiame sektoriuje ar pasitelkia savo asmeninę patirtį. Be to, ypač ekonomikos krizės paveiktose šalyse, trūksta techninių priemonių, pavyzdžiui, projektorių ar išmaniųjų lentų. Taigi reikia sukurti platformas, per kurias mokytojai galėtų atvirai ir nemokamai naudotis mokomąja medžiaga ir ištekliais, o mokyklos turi būti aprūpintos tinkamomis techninėmis priemonėmis.

Sukurti kultūriškai jautrią ir lanksčią mokymo programą

Kad mokytojai galėtų taikyti įgytas žinias, įgūdžius ir mokymo priemones, turi būti sukurta tinkama sistema ir (arba) mokymo programa. Todėl mokymo programa turėtų būti jautri kultūrinio požiūriu, lanksti ir pagrįsta holistiniu požiūriu, taip suteikiant mokytojams reikalingas gaires, bet taip pat suteikiant jiems galimybę pritaikyti mokymo metodą pagal mokinių ir klasės poreikius.

REKOMENDACIJOS MOKYKLŲ LYGMENS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Įtraukti vietos valdžios institucijas, specialistus ir NVO sektorių

Mokyklai gali būti naudinga įtraukti asmenis ir organizacijas, turinčias atitinkamų žinių ir patirties. Specialistai ir nevyriausybinės organizacijos, dirbančios su užsieniečiais iš trečiųjų šalių, galėtų apmokyti mokytojus su kultūrų įvairove susijusiomis temomis, problemomis, su kuriomis susiduria naujai atvykę vaikai, ir būdais, kaip galima pašalinti kliūtis ir skirtumus tarp užsieniečių iš trečiųjų šalių ir vietinių gyventojų. Apskritai, sukūrus mokyklų, pavienių asmenų ir bendruomenės organizacijų, turinčių bendrą tikslą šviesti ir įtraukti naujai atvykusius mokinius, tinklą, galima skatinti sąlygų, padėsiančių pasiekti šį tikslą, kūrimą.

Įtraukti mokinius į ugdymo ir integracijos procesą

Naujai atvykusių mokinių integracijos procesas gali tapti procesu, į kurį mokiniai įtraukiami per mentorystės programas, kuriose vietiniai mokiniai padeda atvykėliams išmokti kalbą ir prisitaikyti prie naujos mokyklos aplinkos. Tai būtų naudinga ne tik mokiniams, bet ir mokytojams, kurie nuo šiol sulauks pagalbos atliekant užduotį, kuri šiuo metu jiems yra didžiausia našta.

Skatinti mokytojų ir mokinių dialogą

Dialogas tarp mokytojų ir mokinių gali pagerinti ugdymo ir integracijos proceso kokybę, nes, keisdami nuomonėmis su kolegomis ir gaudami grįžtamąjį ryšį iš mokinių, pedagogai gali gauti informacijos apie savo metodų veiksmingumą, įgyti naujų ugdymo metodų ir priemonių, prireikus greičiau prisitaikyti. Šį dialogą galima skatinti organizuojant grupinius arba individualius kolegų ar mokytojų ir mokinių susitikimus, reguliariai dalijantis nuomonėmis arba sukuriant internetinę platformą (forumą), skirtą keistis nuomonėmis.

6. Mokinių mokymosi pasiekimai ir kalbinė parama

AUTORIAI: ISABEL VIEIRA IR CATARINA VIEIRA, CASA DO PROFESSOR

Kai dedamos visos pastangos tinkamai integruoti pabėgėlių ir (arba) migrantų mokinius į švietimo sistemą, ir kad moksleiviai jaustųsi gerai, labai svarbu atkreipti dėmesį į jų pasiekimus mokykloje. Atsižvelgiant į tai, kad šie mokiniai atvyksta iš šalių, kurių kalba skiriasi nuo priimančiosios mokyklos kalbos, egzistuoja stiprus ir neišvengiamas ryšys tarp mokinių mokymosi pasiekimų ir kalbinės paramos. Praktiškai neįmanoma sulaukti sėkmės mokykloje, jei nesuteikiama kalbinė parama. Dėl šios priežasties kalbinė parama turėtų būti vienas iš mokinių integracijos proceso prioritetų ne tik mokyklose, bet ir aukščiausio lygio politikos formuotojams.

REKOMENDACIJOS AUKŠČIAUSIO LYGIO POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Išversti ir pateikti mokykloms Europos Tarybos parengtą priemonių rinkinį, skirtą valstybėms narėms padėti teikti kalbinę pagalbą suaugusiems ir vaikams atvykusiems iš trečiųjų šalių.

Europos Taryba parengė priemonių rinkinį, kuriuo siekiama padėti organizacijoms ir mokytojams priimti naujai atvykusius mokinius, nemokančius arba menkai mokančius naujosios šalies kalbą. Buvo sukurtos devynios priemonės, orientuotos į vaikų mokyklinę aplinką. Tačiau jos parengtos tik vengrų, lenkų, rumunų, slovakų / čekų, prancūzų ir italų kalbomis (kaimyninės šalys, kuriose yra daugiausia pabėgėlių nuo karo Ukrainoje). Šios priemonės turėtų būti išverstos į kiekvienos valstybės narės nacionalinę kalbą ir pateiktos mokykloms kaip pagalbines ir naudingas gairės kalbinės pagalbos procesui įgyvendinti.

Teikti kalbų mokymo paslaugas tėvams ir jų šeimoms

Nemokami kalbos kursai turėtų būti organizuojami naujai atvykusiems mokiniams migrantams, kurie nemoka naujosios šalies kalbos. Šį kursą turėtų organizuoti mokyklų tarybos, mokyklų tėvų asociacijos arba nevyriausybinės organizacijos (NVO), įskaitant migrantų asociacijas. Tėvai ir šeimos, pradėję mokytis naujosios šalies kalbos, jausis labiau integruoti ir dėl šios priežasties rems ir padės mokiniams mokytis priimančiosios šalies kalbos.

Skatinti tarpkultūrinį požiūrį ugdyme pasitelkiant mokymo programas

Tarpkultūrinis ugdymas turėtų būti integruotas į švietimo sistemas ir mokyklų programas, sudarant palankesnes sąlygas tarpkultūrinių mokyklų plėtrai ir tolerancijos skatinimui. Tam reikia pritaikyti ir reguliuoti mokymą ir mokymąsi atsižvelgiant į skirtingus kiekvieno mokinio poreikius bei aplinkybes kiekvienoje mokykloje. Konstitucija, švietimo teisės aktai ir valstybės švietimo politika turėtų būti grindžiami tokia mokyklų sistema, kurioje būtų atsižvelgiama ne tik į lyties, rasės, kalbos, geografinės kilmės ir religinius skirtumus, bet ir į kiekvieno mokinio poreikius.

Parengti nuostatas ir rekomendacijas dėl papildomų kalbos pamokų organizavimo migrantų vaikams

Tai gali būti atliekama tiek pamokų tiek ir ne pamokų metu, visuose ar kai kuriuose ugdymo lygmenyse. Mokiniai migrantai būtų mokomi tam tikrą laikotarpį, daugiausia dėmesio skiriant gramatikai, žodynui ir bendravimui, o ne akademinio turinio sritims. Tuo būtų siekiama kuo greičiau pereiti prie bendrojo lavinimo mokymo.

Nustatyti mokinių skaičiaus klasėse ribojimus

Nustatant didžiausią leistiną mokinių skaičių klasėse, bus užtikrintos geresnės mokymosi sąlygos ir pateikta speciali mokomoji medžiaga, pritaikyta mokinių poreikiams. Tai taip pat leis mokytojams individualizuoti mokymo metodiką ir praktiką, skirti reikiamą dėmesį mokiniams, turintiems specifinių su kalba susijusių sunkumų. Mokiniai galės mokytis pagal savo ritmą, užuot stengęsi sekti kitų bendraamžių pavyzdžiu.

Nustatyti diplomų pripažinimo tvarką mokytojams, atvykstantiems iš šalių, kuriose vyksta karas

Pavyzdžiui, Lenkijoje Švietimo ir mokslo ministerija sušvelnino mokymo taisykles, kad į Lenkiją emigravę ukrainiečių mokytojai galėtų dėstyti Lenkijos mokyklose, nes Ukrainoje įgyti mokytojo diplomai bus laikomi lygiaverčiais lenkiškiems pagal pripažinimo procedūrą. Šie mokytojai bus labai svarbus pabėgėlių integracijos elementas, nes nebus kalbos barjero, o mokiniai matys šiuos mokytojus kaip asmenis, galinčius jiems padėti, kai jie negali išreikšti savo poreikių priimančiosios šalies kalba.

Parengti pabėgėlių vaikams skirtą švietimo schemą, atsižvelgiant į "priimamąsias klases" mokyklose

Priimamosios klasės" yra pabėgėlių švietimo programos dalis Graikijoje. Priėmimo klasėse vaikai dvi-tris valandas per dieną - pirmąsias pamokų tvarkaraščio valandas - mokomi graikų kalbos kaip antrosios kalbos, o likusią mokyklos dienos dalį, t. y. dar dvi-tris valandas, lanko įprastines pamokas. Šiose atskirose klasėse ar pamokose mokiniai intensyviai mokomi kalbos, o kai kuriais atvejais jiems

pritaikoma ir kitų dalykų programa. Taip siekiama jiems suteikti gerą pasirengimą prieš visiškai integruojantis į bendrojo lavinimo klases. Šias schemas būtų galima pritaikyti ir įgyvendinti visų Europos šalių mokyklose kaip (privalomą) pabėgėlių mokinių integracijos etapą.

REKOMENDACIJOS MOKYKLŲ LYGMENS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Skatinti mokyklose daugiakalbystę

Keletas būdų, kaip skatinti daugiakalbystę mokyklose, pateiktų straipsnyje "Penki būdai, kaip jūsų mokykla gali paskatinti daugiakalbystę" ("Five ways your school can support multilingualism", Eascrifield). Gerbkite visas kalbas, kuriomis kalbama mokykloje, tiek žodžiais, tiek darbais. Naudokite vaizdinę medžiagą mokykloje, verbalinę formą klasėje ir už jos ribų bei emocinę paramą, kad visi vaikai žinotų, jog jų pirmoji ir (arba) gimtoji kalba yra vertinga. Skatinkite vaikus kartu pasidalinti savo skirtingomis kalbomis ir suprasti, kuo jos skiriasi ir kuo panašios. Teigiamai modeliuodami parodykite, kad visos kalbos yra vienodai vertingos mokykloje, net jei viena iš jų yra "naudingesnė" mokymosi tikslams pasiekti. Leiskite vaikams kartu vartoti savo pirmąsias / gimtąsias kalbas, kad padėtumėte jiems įsisavinti mokymo turinį ir užtikrintumėte supratimą, kai jie vis dar mokosi mokyklinės kalbos. Įtraukite tėvus. Vaikai, kurių tėvai kalba kita kalba, dažnai mano, kad dėl to turi gėdytis - kiek daug mažumų tėvų girdi iš savo vaiko: "Mama, prašau, nekalbėk su manimi mokykloje x kalba - tai gėdinga!". Pasikvieskite tėvus į mokyklą, kad jie skaitytų savo kalba visai klasei, taip parodydami, kad kitos kalbos taip pat vartojamos bendravimui ir raštingumui ugdyti, ir padėdami vienakalbiams vaikams geriau suprasti vaikų, kurie mokosi kalbų, padėti. Niekada nepaverskite kalbos bausmės šaltiniu. Visos kalbos yra svarbios, naudingos ir gražios. Bausti vaiką už kalbos vartojimą yra ne tik nesąžininga, bet ir žiauru, o tai labai kenkia bendram vaiko vystymuisi mokykloje ir už jos ribų. Yra teigiamų būdų, kaip paskatinti vaikus vartoti mokyklos kalbą nebaudžiant už jų pačių kalbą.

Įvertinti dabartinį valstybinės kalbos mokėjimo lygį

Nuo pat pirmos dienos mokytojai gali pradėti kurti besimokančiojo profilį ir susidaryti išsamesnį vaizdą apie tai, kokios pagalbos jam reikia. Stebėjimą ir neformalų vertinimą galima atlikti nuo pirmos dienos, tačiau bet kokį formalų vertinimą reikėtų atidėti dviem-trims savaitėms. Jei įmanoma atlikti pirmosios kalbos vertinimą, tai būtų labai naudinga. Jei ne, vis tiek verta paprašyti besimokančiojo ką nors parašyti ir perskaityti savo pirmąja kalba. Bendrą įspūdį apie jaunuolio raštingumo įgūdžius galima susidaryti iš to, kaip užtikrintai jis žiūri į rašymo užduotį ir kaip sklandžiai rašo.

Suteikti mokytojams priemonių rinkinius įvairiomis kalbomis, reikalingus jų darbui palengvinti

Mokytojams reikia patarimų, metodikų ir gerosios patirties pavyzdžių, kad jie žinotų, jog savo klasėse įgyvendina pažangiausias metodikas, ir suteikti jiems galimybę jas taikyti. Jie turi jausti paramą tiek iš mokyklos, tiek iš specializuotų institucijų. Jiems reikia tokių gairių, kaip Europos Tarybos parengtos priemonės, kurios padėtų organizacijoms ir mokytojams priimti naujai atvykusius mokinius, nemokančius arba menkai mokančius naujosios šalies kalbą.

Įgyvendinti pavyzdžio ir bendraamžių mentorystės programas mokiniams

Iš tiesų, svarbu atsižvelgti į pavyzdžius, kurie yra svarbūs migrantų ir pabėgėlių mokinių integracijos procese. Be mokytojų, mokiniai, kurie savo klasėje priims migrantų ir pabėgėlių vaikus, taip pat turėtų būti mokomi tapti pavyzdžiu, kad padėtų savo naujai atvykusiems bendraklasiams. Supažindinus su vaidmenų modelių sąvoka ir įgyvendinus šią strategiją klasėje, mokiniai bus įgalinti padėti apibrėžti ir nustatyti tinkamą elgesį klasėje. Priversti mokinius apmąstyti sektinų pavyzdžių savybes yra puikus būdas pristatyti vertybes jaunimui tinkamiausiu būdu. Mokiniai pabėgėliai mokysis iš savo mentoriaus ir atvirkščiai, o tai taikytina ir kalbos mokymuisi.

7. Tarpkultūrinis švietimas

AUTORIUS: ANNITA ELIADE, SOCIALINIŲ INOVACIJŲ CENTRAS, CSI

Ilgalaikis tarpkultūrinio ugdymo tikslas - siekti, kad visi žmonės jaustųsi gerai dėl savo kilmės vietos, priimtų visus žmones, nepriklausomai nuo jų kultūros ir kilmės, vengtų išankstinio nusistatymo prieš kitos rasės ar etninės kilmės žmones. Tai ne vienkartinė pamoka, o nuolatinis procesas. Tarpkultūrinis švietimas turėtų būti integruotas į visas pamokas ir reguliariai pristatomas mokiniams. Jis gali būti naudojamas siekiant skatinti tokius labai vertinamus aspektus kaip žmogaus vystymasis, švietimo lygybė, akademinė kompetencija ir demokratinis pilietiškumas (Banks, 2001; Nieto, 2000). Yra įvairių požiūrių į tarpkultūrinį ugdymą, todėl jis gali būti naudojamas reformuojant klasę. Atsižvelgiant į PASAŽAS projekto tikslus, tarpkultūrinis ugdymas mūsų programos atveju bus naudojamas siekiant skatinti kultūriškai jautrią mokyklos aplinką.

REKOMENDACIJOS AUKŠČIAUSIO LYGIO POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Investuoti į mokytojų tarpkultūrinį mokymą

Daugelyje šalių ypatingas dėmesys skiriamas mokytojų tarpkultūriniam mokymui - mokytojams per visą mokymosi laikotarpį organizuojami (privalomi) kursai ir moduliai, kuriuose jie mokomi, kaip bendrauti su etninių mažumų vaikais ir kaip įtraukti mažumų kultūros istoriją į ikimokyklinio ugdymo

programą, o tai didina teigiamą požiūrį į švietimo sistemą (OSI, 2007a). Švietimo politikos formuotojams rekomenduojama surasti galimybes mokytojų žinioms apie tarpkultūrinę ugdymą gilinti.

Gerinti etninių mažumų švietimo sąlygas pasitelkiant ESF finansavimą

ESF yra svarbus iniciatyvų, kuriomis siekiama pagerinti rasinių ir etninių mažumų švietimo galimybes, finansavimo šaltinis. Šio fondo lėšomis gali būti remiamos programos, siūlančios korepetitorių paslaugas mokiniams, arba projektai, organizuojantys parengiamąsias klases vaikams, nemokantiems valstybinės kalbos. Visos valstybės narės turėtų rasti tokių galimybių ir dalyvauti šiose programose.

Ieškokite projektų, skatinančių tarpkultūrinę popamokinę veiklą

Vykdomos iniciatyvos, kuriomis organizuojama tarpkultūrinė popamokinė veikla, pavyzdžiui, muzika, menas ir raštingumas, taip pat tarpkultūriniai renginiai ir mokymai, kurie gali padėti geriau suprasti daugelį kultūrų ir tradicijų (Europos Komisija, 2010a; REF, 2010). Svarbu, kad švietimo politikos formuotojai rastų tokias galimybes ir skatintų šiuos projektus mokyklose

Aprūpinti mokyklas reikiamaisiais ištekliais, priemonėmis kultūrų įvairovės temai pristatyti

Tai svarbus iššūkis, nes vaikai yra ateities kartos. Jie turi pažinti skirtingas kultūras ir jų kilmę, kad geriau suprastų juos supantį pasaulį ir labiau įsijaustų į kitus žmones. Kiekviena mokykla turėtų būti aprūpinta knygomis, meno kūriniais ir mokymosi priemonėmis šioms žinioms įgyti.

Pateikti rekomendacijas, kaip patikrinti, ar nėra nesąžiningo šališkumo ir stereotipų, padėti mokykloms vertinti mokymo medžiagą

Švietimo politikos formuotojai turėtų padėti mokykloms vertinti medžiagą, pateikiant instrukcijas, kaip patikrinti, ar nėra nesąžiningo šališkumo ir stereotipų. Valstybės kompensuojamų veiklų ir švietimo medžiagos pavyzdžiai: 1) plakatai, lentelės ir kiti klasės apipavidalinimo daiktai (tarp jų gali būti pasaulio žemėlapiai); 2) knygos; 3) filmai; 4) testai; 5) kiti mokymo programos ištekliai, naudojami klasėje; 6) bibliotekos su vadovėliais ar kita mokomąja medžiaga.

REKOMENDACIJOS MOKYKLŲ LYGMENS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Atrasti "Erasmus+" programos galimybes

"Erasmus+" programos - tai finansavimo schema, pagal kurią remiama švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto veikla. Mokyklos gali dalyvauti šiose programose ir pasinaudoti jų teikiama mokymais įvairiomis temomis.

Samdyti specialistus mokyklų darbuotojus mokymui

Mokyklos administracija turėtų surasti tarpkultūrinio ugdymo specialistą ir pasiūlyti mokytojams mokymus, kad jie galėtų susipažinti su skirtingomis kultūromis ir išmokyti inovatyvių metodų, kuriuos galėtų naudoti mokydami vaikus. Šiuo metu taip pat labai svarbu motyvuoti mokytojus mąstyti nestandartiškai, vengti tradicinių mokymo metodų ir išbandyti naujas inovatyvias metodikas.

Reguliariai pristatyti mokyklos vertybines nuostatas

Tarpkultūrinį ugdymą skatinanti mokykla turėtų reguliariai informuoti mokytojus ir mokinius, taip pat tėvus ir šeimas apie mokyklos vertybines nuostatas. Tuomet jie turėtų nuspręsti, kokie yra bendri tikslai ir kokiais veiksmais galima juos paremti. Galiausiai jie turėtų reguliariai vertinti savo pažangą, kad išsiaiškintų, kas pasiteisina, o kas ne.

Peržiūrėti įdarbinimo strategijas

Mokyklos administracija turėtų būti atviresnė ir apsvarstyti galimybę įdarbinti mokytojus iš skirtingų kultūrų. Tokie mokytojai gali tapti pavyzdžiu mokiniams iš migrantų ar pabėgėlių šeimų, kuriems sunku mokytis mokykloje. Be to, kaip teigiama straipsnyje "Įdarbinant įvairios kilmės mokytojus", mokiniai nurodė, kad jų kilmės mokytojai jais rūpinasi ir kelia jiems akademinis iššūkius. Tame pačiame straipsnyje pabrėžiama, kad baltodžių vaikų susidūrimas su juodaodžiais mokytojais taip pat gali būti naudingas ir paruošti juos tapti "pasaulio piliečiais".

Pristatyti tarpkultūrinį ugdymą kaip programą, kurią reikia įgyvendinti ir nagrinėti.

Pedagogų supratimą apie įvairovę pagerins knygų apie kultūrų, kalbų įvairovę ir profesinės literatūros skaitymas (Manning, 1996). Tai taip pat padės mokytojams nustatyti klaidingus įsitikinimus apie skirtingas kultūras ir įveikti savo išankstines nuostatas. Mokyklos administracija turėtų skatinti rengti knygų vakarus, kurių metu kiekvienas mokytojas turi pristatyti perskaitytą knygą apie kitą kultūrą kitiems, kartu pristatydamas, kas jam/jai buvo sunku šioje knygoje suprasti ir kaip ši knyga padėjo jiems vėliau su vaikais mokytis apie šią kultūrą.

Padėti mokytojams kalbėti apie rasizmą ir diskriminaciją

McGee Banks (1993) pabrėžia, kad norint iš esmės pakeisti mokyklas, būtina pripažinti sunkius, nemalonus faktus. Todėl mokytojams rekomenduojama kalbėtis su mokiniais apie rasizmo ir diskriminacijos atvejus, kad jie galėtų suprasti ir aptarti jų poveikį visuomenei. Mokyklos administracija turėtų būti tam neabejinga ir padėti mokytojams šiose diskusijose.

Išvados

Remiantis "Eurydice" ataskaita (Europos Komisija/EACEA/Eurydice, 2019: 9), mokiny, kuris yra tinkamai integruotas į švietimo sistemą tiek akademinio, tiek socialinio požiūriu, turi daugiau galimybių išnaudoti savo gebėjimus. Tačiau mokiniai iš migrantų šeimų šiuo atžvilgiu susiduria su tam tikrais iššūkiais, kurie gali turėti įtakos jų mokymuisi ir tobulėjimui. Remiantis moksliniais tyrimais, galima išskirti tris sunkumų tipus:

1. Sunkumai susiję su migracijos procesu (pavyzdžiui, išvykimas iš gimtosios šalies, būtinybė išmokti naują kalbą, prisitaikymas prie naujų taisyklių ir tvarkos mokykloje ir t. t., taip pat šių stresinių veiksnių poveikis bendrai mokinių migrantų savijautai) (Hamilton, 2013);
2. Sunkumai susiję su bendru socialiniu, ekonominiu ir politiniu kontekstu (pvz., politika, daranti įtaką švietimo sistemų ir mokyklų aprūpinimui ištekliais, skirtais integracijai skatinti, taip pat politika, skatinanti įtrauktį ir lygybę apskritai) (Sinkkonen ir Kytälä, 2014); ir
3. Sunkumai susiję su mokinių dalyvavimu ugdymo procese, įskaitant nepakankamą pradinį vertinimą, kai ne visada atsižvelgiama tiek į akademinis, tiek į neakademinis aspektus (pvz. socialines, emocines ir sveikatos problemas); netinkamą mokinių skirstymą į klases; kalbų mokymą, nepritaikytą prie mokinių, kurių gimtoji kalba skiriasi nuo valstybinės, poreikių; nepakankamą mokymosi pagalbą ir socialinės bei emocinės paramos trūkumą; mokytojus, kurie nėra apmokyti ir (arba) remiami, kaip elgtis su įvairove klasėje; nepakankamą namų ir mokyklos bendradarbiavimą; nepakankamą arba nelankstų finansavimą, kad būtų užtikrintas tinkamas aprūpinimas ir parama - ir tai tik keletas pavyzdžių (Reakes, 2007; Hamilton, 2013; Nilsson ir Axelsson, 2013; Trasberg ir Kond, 2017).

Mūsų nedidelės apimties tyrimas projekto PASSAŽAS kontekste parodė, kad šie duomenys yra pagrįsti, jie yra būdingi partnerių šalims, ir kiekviena šalis deda pastangas, kad įveiktų šiuos sunkumus. Šis Politinių rekomendacijų dokumentas yra bendras projekto PASAŽAS partnerių darbas, o Politinės rekomendacijos parengtos kaip gairės aukšto lygio ir mokyklų politikos formuotojams dėl migrantų ar pabėgėlių kilmės vaikų interesų užtikrinimo pradinėje ir vidurinėje mokykloje, siekiant užtikrinti visavertę jų integraciją į vietos visuomenę. Šis politikos rekomendacijų dokumentas bus išsiųstas atitinkamiems politikos formuotojams projekte dalyvaujančių šalių ir ES lygmeniu, nes tai bus projekto rezultatų sklaidos dalis.

Literatūra

- Banks, J.A. (1993). Multicultural education: Development, dimensions, and challenges. *Phi Delta Kappan*, 22–28.
- Barbino, F. & Comotto, L. (2021). *National PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. Retrieved October 14, 2021 from https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.2.Passage%20National%20Report_Italy.pdf
- Casa do Professor (2021) – *PASSAGE Project Training Course How to Welcome Migrant and Refugee Students in my classroom*. Retrieved October 20, 2022 <https://lms.casa-do-professor.com/course/index.php?categoryid=6>
- Casa do Professor (2021). *National PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. National Report–Portugal. Retrieved October 14, 2022 from https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.2.Passage%20National%20Report_Portugal.pdf
- Casa do Professor (2021). *State of the Art and Gap Analysis – Data Collection and Analysis in Portugal Output 1.2. National PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. National Report – Portugal. Retrieved October 20, 2022 from https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.2.Passage%20National%20Report_Portugal.pdf
- Centre for Multicultural Youth, *Opening the school gate: engaging migrant and refugee families. A resource for Victorian schools*, Melbourne, 2015. Retrieved October 5, 2021 from https://www.cmy.net.au/wp-content/uploads/2019/11/Opening-the-School-Gate_Victorian-Schools_2016-1.pdf
- Council of Europe (2022). *Council of Europe tools to help those providing language support to refugees arriving from Ukraine*. Retrieved October 20, 2022 from <https://www.coe.int/en/web/language-support-for-adult-refugees/language-support-to-children>
- Chiara Manzoni and Heather Rolfe, *How schools are integrating new migrant pupils and their families*, National Institute of Economic and Social Research, London, 2019. Retrieved October 5, 2021 from <https://www.niesr.ac.uk/wp-content/uploads/2021/10/MigrantChildrenIntegrationFinalReport.pdf>
- Dermish, M., Stock, A. (2021). *Teaching about refugees: Guide for Teachers*. UNHCR: The UN Refugee Agency. Retrieved October 14, 2022 from <https://www.unhcr.org/618bc1d64.pdf#zoom=95>
- Eascrifield. *Five ways your school can support multilingualism*. In www.onraisingbilingualchildren.com. Retrieved October 20, 2022 from <https://onraisingbilingualchildren.com/2014/07/18/five-ways-your-school-can-support-multilingualism/>
- Education International. (2018). *Toolkit: Promoting integration of migrants and refugees in and through education*. Retrieved October 14, 2022, from https://issuu.com/educationinternational/docs/toolkit.en_interactif
- European Commission (2019). *Report of the Peer Counselling Group for the integration of students with migrant backgrounds in the Cypriot education system*. European Commission. [Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf](https://ec.europa.eu/education/peer-counselling-integration-of-migrant-students-final-report.pdf) (pi.ac.cy)
- European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. *Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- European Parliament. (2010a). European Parliament resolution of 2 April 2009 on educating the children of migrants (2008/2328(INI)). *Official Journal of the EU*, C 137 E, 1–5. Retrieved February 16, 2011, from <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:137E:0001:0005:EN:PDF>

Global Education Monitoring Report Team, 2020 International Task Force on Teachers for Education 2030, "Inclusive Teaching: Preparing all Teachers to Teach all Students", p.1

Gobbo F. Cultural Intersections: The Life Story of a Roma Cultural Mediator. *European Educational Research Journal*. 2004;3(3):626-641. doi:[10.2304/eej.2004.3.3.6](https://doi.org/10.2304/eej.2004.3.3.6)

Hamilton, P.L., 2013. It's not all about academic achievement: Supporting the social and emotional needs of migrant worker children. *Pastoral Care in Education*, 31(2), pp. 173-190.

How to Support Immigrant Students and Families Strategies for Schools and Early Childhood Programs, Published by Colorín Colorado, December 2018. Retrieved October 5, 2021 from: <https://www.colorincolorado.org/immigration/guide>

Jaunimo karjeros centras. (2021). *National PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. National Report-Lithuania. Retrieved October 14, 2022 from https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.2.Passage%20National%20Report_Lithuania.pdf

Joint Ministerial Decision no 180647/ΓΔ4/2016 - *Establishment, organization, operation, coordination and training program of the Reception Facilities for Refugee Education (DYEP), criteria and staffing process of these structures*, *Greek Gazette* 3502/2016/B/31-10-2016. Retrieved October 12, 2022 from: http://www.et.gr/idocs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7OrtC22wFHp_31M9ESOXdtvSoClrL8kjrMFdNWp0nnMRVjyfnPUeIlnI48_97uHrMts-zFzeyCiBSOOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Odb8ZfRlqZnsIAdk8Lv_e6czmhEmbNmZCMxLMte8GaCS8pyxiZalJOTVMlol-_8atAoZAK-8H_FFR2N3a

Joint Research Centre (2022). *Teaching the teachers: Good practices to inspire educators in intercultural settings*. Retrieved October 17, 2022 from https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news/teaching-teachers-good-practices-inspire-educators-intercultural-settings-2022-05-25_en

Ljudska univerza Ptuj. (2021). *National PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. National Report-Slovenia. Retrieved October 14, 2022 from https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.2.Passage%20National%20Report_Slovenia.pdf

Laetitia Bedeker & Ilse Feinauer (2006) The translator as cultural mediator, *Southern African Linguistics and Applied Language Studies*, 24:2, 133-141, DOI: [10.2989/16073610609486412](https://doi.org/10.2989/16073610609486412)

Ljudska univerza Ptuj. (2021). *Transnational PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. Retrieved October 17, 2022 from <https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.4.Passage%20Transnational%20Report.pdf>

Manning, M. Lee (1994). *Celebrating Diversity: Multicultural Education in Middle Level Schools*. *National Middle School Association, Columbus, OH*. ISBN-1-56090-089-X, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED397177.pdf>

Μαύρου, Ι. και Καδιανάκη Ει. (2018). Ο διαμεσολαβητής γονέας και ο ρόλος του. Στο: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Οδηγός για γονείς-διαμεσολαβητές (σ. 52-79). Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Retrieved November 21, 2021 from [ODIGOSDIAMESOLAVITON.pdf \(pi.ac.cy\)](https://www.pi.ac.cy/ODIGOSDIAMESOLAVITON.pdf)

Menken, K. (2008). *Language Policy Recommendations for Policymakers and Educators*. In www.colorincolorado.org. Retrieved October 20, 2022 from <https://www.colorincolorado.org/article/language-policy-recommendations-policymakers-and-educators>

Μητρώο Εκπαιδευμένων Διαπολιτισμικών Διαμεσολαβητών (2017) Διαπολιτισμική μεσολάβηση: Τι είναι η διαπολιτισμική μεσολάβηση; Retrieved September 4, 2022 from http://www.intermediation.gr/?q=el/node/1_

- Migrant Integration Policy Index. (2020). *Education*. Retrieved October 17, 2022 from <https://www.mipex.eu/education>
- Mitakidou, S., Tressou, E. (2005, May). *Stories from a Greek Reception Class: An Integrated Curriculum Approach Aristotle University of Thessaloniki, Greece*. Retrieved October 20, 2022 from <http://www.lingref.com/isb/4/129ISB4.PDF>
- NESSE. (2008). Education and Migration. Strategies for integrating migrant children in European schools and societies : a synthesis of research findings for policy-makers European Commission – NESSE 2008. Retrieved November 12, 2022, from: http://www.nesse.fr/nesse/nesse_top/tasks
- Nilsson, J., Axelsson, M., 2013. "Welcome to Sweden...": Newly arrived students' experiences on pedagogical and social provision in introductory and regular classes. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 6(1), pp. 137-164.
- OECD (2006). *Policies and Practices to Help Immigrant Students Attain Proficiency in the Language of Instruction*, in *Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003*, OECD Publishing, Paris. DOI: Retrieved November 12, 2022 from: <https://doi.org/10.1787/9789264023611-7-en>
- OECD (2010) OECD Reviews of Migrant Education. Closing the Gap for Immigrant Students. Policies, Practices and Performance. Paris: OECD. Retrieved November 12, 2022 from <http://www.oecd.org/bookshop/>
- Open Society Institute. (2007a). Equal Access to Quality Education for Roma. Volume 1. Retrieved February 24, 2011, from http://www.soros.org/initiatives/roma/articles_publications/publications/equal_20070329/2roma_20070329.pdf
- Passage Project (2021). *EU PASSAGE Report Output 1.3. EU PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. Retrieved October 20, 2022 from <https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.3.EU%20Passage%20Report.pdf>
- Passage Project (2022). *How to create and sustain culturally sensitive and inclusive school systems and inclusive school systems that foster educational integration*. Toolkit for school leaders and teachers. Retrieved October 17, 2022 from <https://passageproject.eu/resources/>
- Πιτζιολή, Μ. (2020). Οδηγός υποδοχής και ένταξης μαθητών και μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης της Κύπρου. Retrieved on 4/9/2022 from ODIGOS_YPODOXIS_METASTEFTIKI_web.pdf (pi.ac.cy)
- Reakes, A., 2007. The education of asylum seekers: Some UK case studies. *Research in Education*, 77(1), pp. 92-107.
- Saskatchewan, 2019 "Module 2: Fostering Inclusion – Understanding the Classroom Teacher’s Role”, pp. 2-5
- Scott, R. (2021, October). *How schools can support the language needs of refugees from Afghanistan*. Retrieved October 20, 2022 from <https://www.bell-foundation.org.uk/news/blog-how-schools-can-support-the-language-needs-of-refugees-from-afghanistan/>
- Siarova, H. & Tudjman, T. (2018). *Developing teachers’ capacity to deal with diversity*. Sirius Policy Brief. Retrieved October 17, 2022 from <https://www.sirius-migrationeducation.org/wp-content/uploads/2018/12/Policy-brief-Developing-teachers%E2%80%99-capacity-to-deal-with-diversity.pdf>
- Sinkkonen, H.-M., Kyttälä, M., 2014. Experiences of Finnish teachers working with immigrant students. *European Journal of Special Needs Education*, 29(2), pp. 167-183.
- Symplexis. (2021). *National PASSAGE Ecosystem of Needs, Practices Target Groups, Stakeholders and Mode of Work Report*. National Report–Greece. Retrieved October 12, 2022, from https://passageproject.eu/wp-content/uploads/resources/O1.2.Passage%20National%20Report_Greece.pdf

Train Intercultural Mediators for a Multicultural Europe (TIME) (2015) Research Report on Intercultural Mediation for Immigrants in Greece. Hellenic Open University; Olympic Training and Consulting Ltd. Retrieved November 21, 2022, from www.olympiakokek.gr

The Greek Ombudsman. (2016). *Rights of children on the move in Greece – Six Month Report, July to December 2016*. Retrieved October 12, 2022, from: <https://www.synigoros.gr/resources/20170420-ekthesi-mixanismos.pdf>

The Greek Ombudsman. (2018). *Rights of children on the move in Greece – Annual Report 2018*. Retrieved October 11, 2022: <https://www.synigoros.gr/resources/docs/ee2018-kdp-dikaiom-paid-pou-metakin.pdf>

The Greek Ombudsman. (2021). *Educational integration of children living in Structures and Reception and Identification Centers of the Ministry of Immigration & Asylum*. Retrieved October 11, 2022, from <https://www.synigoros.gr/resources/docs/20210420-porisma.pdf>

Trasberg, K., Kond, J., 2017. Teaching new immigrants in Estonian schools – Challenges for a support network. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 38, pp. 90-100.

UNESCO website (March 27- Last update: 21 April 2022). *Poland's education responses to the influx of Ukrainian students*. Retrieved October 20, 2022 from <https://www.unesco.org/en/articles/polands-education-responses-influx-ukrainian-students>

UNHCR. (2019, August 29). *Η πλειοψηφία των παιδιών προσφύγων στα ελληνικά νησιά δεν πηγαίνουν σχολείο [The majority of children refugees on the Greek islands do not go to school]*. UNHCR Greece. Retrieved October 12, 2022, from: <https://www.unhcr.org/gr/12714-paidia-prosfyges-den-pigainoyn-sholeio.html>

UNHCR. (2021). *UNHCR Greece: Factsheet December 2020*. Retrieved October 11, 2022, from <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/84481>

Χατζησωτηρίου, Χρ. (2011) “Ερποντας” προς τη διαπολιτισμικότητα: Από τη μονοπολιτισμική πολιτική στο συμπεριληπτικό σχολείο. Στο Αγγελίδης, Π. (Επιμ). Παιδαγωγικές της συμπερίληψης. Αθήνα: Διάδραση

Internetinés svetaínés

<https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41727&filter=all>

<https://thenext100.org/our-voices-our-policy-recommendations-of-immigrant-parents/>

<https://blog.advancementcourses.com/articles/diverse-teachers/>

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=86>

https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/skills-education-and-training_en

<https://www.edu.gov.mb.ca/k12/docs/policy/multic/>